

Vademecum voor de beëdigd vertaler

GOEDE PRAKTIJKEN VAN BEËDIGD VERTALEN

Definitie en basisprincipes

Een beëdigde vertaling heeft zowel in strafrechtelijke als burgerrechtelijke zaken dezelfde rechtskracht als het origineel, het zogenaamde “brondocument”, en moet bijgevolg trouw blijven aan de brontekst. Er mag dus niets worden toegevoegd, weggelaten of geïnterpreteerd.

Een beëdigde vertaling mag uitsluitend worden uitgevoerd door een beëdigd vertaler die bij wet aangesteld is. In België bepaalt artikel 555/6 van het Gerechtelijk Wetboek kort samengevat dat “uitsluitend de personen die, na beslissing van de minister van Justitie, opgenomen zijn in het nationaal register voor beëdigd vertalers gemachtigd zijn om de titel van beëdigd vertaler te voeren en bevoegd zijn om de vertaalwerkzaamheden te verrichten die hen bij wet zijn toevertrouwd”.

Beëdigd vertalers zijn wettelijk verplicht zich strikt te houden aan een deontologische code om de betrouwbaarheid, objectiviteit, integriteit en kwaliteit van de vertaling te waarborgen.

Een beëdigd vertaler geeft geen advies, zeker niet op juridisch gebied.

Vormvereisten

Algemene principes

Volledigheid

Het brondocument vormt een geheel dat normaal gezien volledig moet worden vertaald. Er mag niets worden toegevoegd of weggelaten. De vertaling moet alle aantekeningen in de marge, handgeschreven kanttekeningen, vermeldingen van legalisatie of echtverklaring, ondertekeningen, teksten van zegels en stempels en andere soortgelijke elementen bevatten.

Als er gevraagd wordt om bepaalde fragmenten niet te vertalen, moeten de niet-vertaalde delen duidelijk worden aangegeven en moet er in een noot van de vertaler (zie volgende pagina) worden vermeld dat de vertaling op verzoek van de opdrachtgever of klant onvolledig is.

Opdruk op formulieren moet niet worden vertaald, maar wel worden vermeld. Eventuele niet-geïdentificeerde codes of vermeldingen moeten worden behouden.

Opmaak

Om de vertaling rechtstreeks met de brontekst te kunnen vergelijken, moet een beëdigde vertaling in principe zo veel mogelijk op het origineel gelijk zijn.

De opmaak van de vertaling moet dus zoveel mogelijk overeenkomen met die van de brontekst. De vertaler kan daarvoor redelijkerwijs gebruikmaken van de functies van tekstverwerkingssoftware. Een vertaler is echter geen grafisch ontwerper, waardoor het soms aangewezen is om op een beschrijving terug te vallen.

Formulieren moeten zo getrouw mogelijk worden weergegeven, waarbij de vakjes exact hetzelfde moeten worden ingevuld.

Grafische elementen mogen niet worden gereproduceerd in de vorm van gekopieerde afbeeldingen. Dat is zelfs verboden. Behalve in uitzonderlijke gevallen (bv. diagrammen en schema's die onmisbaar zijn om de vertaling te begrijpen) worden de grafische elementen van het brondocument tussen vierkante haakjes vermeld en beschreven.

Stempels en zegels

Stempels, zegels en officiële merken mogen in geen geval worden gekopieerd en geplakt. Stempels met tekst kunnen worden weergegeven door middel van eenvoudige opmaak.

De plaats van stempels en zegels wordt nauwkeurig beschreven of eventueel weergegeven met behulp van eenvoudige opmaakfuncties of tekstvakken. De tekst ervan wordt vertaald en de niet-talige elementen worden nauwkeurig beschreven.

Handtekeningen

Handtekeningen en parafen worden als dusdanig vermeld, eventueel met toevoeging van de vermelding “[onleesbaar]”. Dergelijke elementen moeten eveneens tussen vierkante haakjes (zie hierna) worden vermeld.

Andere grafische elementen, speciale kenmerken en afwijkingen

De aanwezigheid van grafische elementen wordt aangeduid door vermelding van het element tussen vierkante haakjes (bv. [Wapenschild], [QR-code]).

Foto's van personen mogen niet worden gekopieerd, maar moeten worden vermeld tussen vierkante haakjes gevolgd door een korte beschrijving.

Speciale kenmerken zoals guilloches (versieringen) en watermerken moeten worden vermeld en beschreven.

Handmatige of machinale verbeteringen, doorhalingen, schrappingen, enz. moeten worden vermeld.

De doorgehaalde fragmenten worden vertaald in zoverre ze leesbaar zijn en worden eveneens doorgehaald.

Noot van de vertaler

Iedere vermelding of aantekening die door de vertaler toegevoegd wordt, moet tussen vierkante haakjes worden weergegeven.

Eventueel noodzakelijke toelichtingen bij een fragment, de beslissing om iets al dan niet te vertalen of de aanwezigheid van een kenmerk dat uitleg vereist, worden tussen vierkante haakjes geplaatst en voorafgegaan door de vermelding “Noot van de vertaler”.

De vertaler zorgt ervoor dat de uitleg beperkt blijft tot het strikt noodzakelijke.

De toelichtingen die worden gegeven bij gebrek aan een overeenkomstige term, om misverstanden te vermijden of om onbegrijpelijke fragmenten aan te duiden moeten beknopt blijven. Deze noten van de vertaler met toelichtingen kunnen onder aan de pagina of tussen vierkante haakjes worden geplaatst en moeten worden voorafgegaan door de vermelding “Noot van de vertaler”.

De onleesbare woorden, fragmenten of lettertekens worden aangeduid met de vermelding “[onleesbaar]” op de plaats waar ze in het document voorkomen.

Duidelijke fouten in het brondocument moeten worden aangeduid met “[sic]” (“sic” wordt cursief weergegeven) onmiddellijk na de respectieve fout.

Omgang met inhoudelijke elementen

Benamingen van rechtbanken en gerechtshoven, instanties en andere openbare diensten

De officiële benamingen moeten worden vertaald, als er een tegenhanger bestaat. Indien niet, mogen ze ongewijzigd worden overgenomen en kan de functie ervan heel beknopt worden uitgelegd in een noot van de vertaler.

Cijfers, getallen en data

Getallen worden weergegeven naar het voorbeeld van de brontekst in Arabische of Romeinse cijfers.

Als getallen voluit geschreven zijn, moeten ze ook voluit worden vertaald.

De volgorde van de verschillende delen van een datum wordt bepaald door de regels van de doeltaal en het land van bestemming. Als een datum uit cijfers en letters (naam van de maand) bestaat, moeten in de doeltaal ook cijfers en letters worden gebruikt.

Als de datum wordt aangeduid volgens een andere kalender dan de Gregoriaanse, wordt de oorspronkelijke datum behouden en wordt de eventuele omzetting vermeld in een afzonderlijke noot van de vertaler.

Afkortingen en acroniemen

Afkortingen en acroniemen moeten worden vervangen door hun equivalent in de doeltaal voor zover er een exacte, duidelijke en ondubbelzinnige tegenhanger bestaat. Als er geen gelijkwaardige afkorting of equivalent acroniem bestaat of als er verwarring mogelijk is, wordt de afkorting of het acroniem in de brontaal behouden en wordt de betekenis ervan tussen vierkante haakjes vertaald of uitgelegd.

Benamingen van wetten en andere normen kunnen van een korte toelichting worden voorzien, als de vertaling alleen niet volstaat om ze in de doeltaal te begrijpen. Benamingen zoals “Strafwetboek”, “Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering”, “Wetboek van Koophandel”, enz. volstaan meestal. Om iedere dubbelzinnigheid te vermijden, is het raadzaam om het adjectief van het respectieve land toe te voegen.

In geval van afkortingen of reeksen van lettertekens waarvan de betekenis niet zonder uitgebreide opzoeking kan worden achterhaald, wordt de brontekst behouden en kan er een noot worden toegevoegd.

Getuigschriften, diploma’s, puntenlijsten en vakken

Beroepstitels of universitaire titels, academische graden, namen van scholen, universiteiten of andere onderwijsinstellingen moeten in de brontaal worden behouden en worden voorzien van een benaderende vertaling of een korte oriënterende uitleg tussen vierkante haakjes.

De resultaten (punten) in cijfers of letters die op de attesten, rapporten, diploma's of andere getuigschriften voorkomen, moeten ongewijzigd worden overgenomen, zonder omzetting naar het systeem van de doeltaal.

Het is de taak van de bevoegde instanties om de gelijkwaardigheid officieel vast te stellen.

Namen van personen en plaatsen

In principe worden namen van personen en plaatsen en adellijke titels niet vertaald, maar weergegeven met hun diakritische tekens. Dat geldt ook voor academische titels, tenzij ze als onderdeel van de naam kunnen worden opgevat, wat dan in een noot verduidelijkt wordt.

Als een akte opgesteld is in een ander schrift dan dat van de doeltaal, worden de namen en voornamen zoveel mogelijk zonder vertaling weergegeven door middel van transliteratie. Als er normen (ISO) bestaan, worden deze normen toegepast.

(art. 3 van de CIEC-Overeenkomst nr. 14 inzake de aanduiding van geslachtsnamen en voornamen in de registers van de burgerlijke stand)

Als transliteratie niet mogelijk is, wordt de naam volgens de fonetische regels van de doeltaal uitgeschreven.

Als de betrokkene een andere versie van de transliteratie of transcriptie met officiële documenten (uit België, het land van herkomst of het land van bestemming) kan overleggen, moet die worden overgenomen. Als deze versie aanzienlijk verschilt van de versie die de beëdigd vertaler correct acht, moet dit in een noot worden vermeld.

Voor de transcriptie van namen die in het Mandarijn geschreven zijn, moet in principe het transcriptiesysteem Hanyu pinyin (zonder toontekens) worden gebruikt.

Als het rechtssysteem waaruit het document afkomstig is geen begrippen als voor- en achternaam kent of als de overeenkomstige categorieën niet gelijkwaardig zijn aan het systeem van het land van bestemming, moet dit worden vermeld in een noot.

Geografische namen worden behouden, tenzij er een gangbare benaming bestaat in de doeltaal. Wanneer deze benamingen in de loop der tijd veranderd zijn, moet men zich laten leiden door de brontekst en de oorspronkelijke benaming, vertaald zonder aanpassing (bv. Sint-Petersburg, Petrograd, Leningrad), behouden. Indien nodig kan een noot worden toegevoegd om misverstanden te vermijden.

Adressen worden niet vertaald, maar behouden zoals ze zijn, met uitzondering van namen van steden, voor zover er een algemeen bekende vertaling bestaat. Indien nodig worden ze getranscribeerd of getranslitereerd om eventuele briefwisseling te vereenvoudigen.

Voor namen van buitenlandse staten wordt aanbevolen om de codes van de ISO-norm 3166 te gebruiken.

Termen zonder eenduidig equivalent

Heel wat juridische termen zijn onvertaalbaar, omdat er geen tegenhanger voor bestaat. In dergelijke gevallen is het raadzaam om een benaderende vertaling te gebruiken, aangevuld met een korte noot van de vertaler.

Identificatieprincipes voor beëdigde vertalingen en verplichte vermeldingen

Koptekst

Om duidelijk te maken dat het om een vertaling gaat, heeft een beëdigde vertaling de volgende koptekst in de doeltaal: “Beëdigde vertaling van ‘taal A’ naar ‘taal B’ alsook een paginanummering: ‘(pagina) X van Y’ of ‘X/Y’ waarbij X het paginanummer is en Y het totale aantal pagina’s van de vertaling.

Vermelding van legalisatie van de beëdigd vertaler

De verplichte vermeldingen die op beëdigde vertalingen moeten staan, zijn bepaald in paragraaf 4 van artikel 555/11 van het Gerechtelijk Wetboek.

Vermeldingen aan het einde van de vertaling:

“Voor eensluidende vertaling ne varietur van het ... naar het ...
Gedaan te ..., op ... “

Deze vermelding moet worden gevolgd door de volgende elementen:

VTI-identificatienummer
Afbeelding van de handgeschreven handtekening
Voor- en achternaam
Titel: “Beëdigd vertaler of beëdigd vertaler-tolk”
Gekwalificeerde elektronische handtekening

Vouwen en binden van de gedrukte bladen van een vertaling

Als een afdruk vereist is, wordt een beëdigde vertaling van meerdere pagina's op een duurzame manier samengevoegd, zodat de pagina's niet onopgemerkt kunnen worden gescheiden. Dergelijke samenvoeging kan bijvoorbeeld met behulp van een oogtang of nietmachine, waarbij de linkerbovenhoek eerst diagonaal en waaivormig wordt omgevouwen. De vouw kan worden voorzien van het persoonlijke stempel van de beëdigd vertaler. Net als bij de handtekening moet de inkt die voor de stempel gebruikt wordt onuitwisbaar zijn.

Indien nodig kan de afgedrukte kopie van het brondocument op dezelfde manier aan de beëdigde vertaling worden toegevoegd, waarbij het brondocument achter de vertaling komt, afhankelijk van de vereisten van de instanties of het land van bestemming.

Document op basis van de gezamenlijke werkgroep CBTI-BKVT LinguaJuris - Lextra Lingua;
alle rechten voorbehouden 2025-2026